

LO GERONÉS

SETMANARI DE AVISOS Y NOTICIES

PORTA-VEU DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1	peseta	trimestre
Fora	1'25	id.	id.
Estranger	1'50	id.	id.
Un número 10 cèntims			

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

CORT-REAL 7-1.º

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que 's remetin á la Redacció, se 'n donará compte en lo Setmanari

Any 4.º

Diumenge 22 d' Agost de 1897

Núm. 175

SECCIÓ GENERAL

L' HERENCIA

L' herencia política d' En Cánovas, al cap de quinze dies de la seva mort, es la principal sino la única preocupació dels espanyols que aspiran á la governació de l' Estat ó que d' ella en major ó menor grau participan.

Si En Cánovas hagués mort estant en la oposició la seva falta no hauria sigut tant sentida per la gent que viu de la política y per la política. Lo partit qu' hagués estat en possessió del poder, s' hi hauria consolidat y arrapat més fort, fins que 'ls ex-canovins s' haguessen donat un altre gefe ó s' hagués format un altre partit nou ab condicions y forces pera substituir al governant.

Y hem dit un altre partit nou sense aplicarli cap qualificatiu, perquè'l nom no fa la cosa. Lo mateix hauria estat que s' hagués dit conservador, que unionista, que demócrata: la qüestió hauria quedat reduhida á que reunís condicions pera realisar lo torn pacífich del poder.

Perqué hem convingut que pera la bona marxa del règimen parlamentari que 'ns desgoverna se necessitan dos partits forts que turnin en la governació de l' Estat. Si l' un se diu conservador, l' altre s' ha de dir una altre nom: la qüestió es que n' hi ha d' haver dos, pensin y obrin com vulgan, igual ó diferent.

A Espanya ho haviam arreglat ab dos partits turnants que ningú seria capás d' assenyalar de bona fé en que 's diferenciavan, com no fos en la persona de sos gefes y de sos estats majors: perquè encara que l' un s' anomenava conservador era més liberal qu' En Sagasta y encara que l' altre s' anomenava liberal, era més reaccionari qu' En Cánovas. Perxó 'l *vulgo* de les provincies ab lo nom que 'ls distingia era ab lo de Canovins y Sagastins, y 'l *vulgo* estava en lo cert perquè quan eran al poder los conservadors qui governava era En Cánovas y quan hi eran los liberals qui governava si no era En Sagasta eran los seus segons.

Tot axó vol dir que de lo que antigament se qualificava de credó d' un partit, ó sia conjunt d' idees y principis comuns als individus que 'n formavan part, avuy no 'n queda ni memoria. Avuy tothom pensa com vol y pel general tots los personatges polítichs d' una mica de figura tenen idees propies, diferents de les de quasi be tots los altres personatges polítichs d' una mica de figura. Pero com no es possible l' existència de tants partits com son los personatges que pensan diferentment, y no ho es perquè no es possible que tots ells puguin governar l' Estat y sense la esperança de possehir ú obtindre 'l poder tampoch los partits son possibles, no hi ha més remey que unir-se y agruparse persones que pensan molt diferentment, y que tot sovint no 's poden veure, al entorn d' un altre al quin ó be regonexen certa superioritat ó be les circumstancies l' han posat en lloch preminent, y, com aquest té també com ells idees y pensaments propis, subgectarse á les idees y pensament d' aquest. Resultat: que 'ls partits turnants no representan idees, principis, conviccions, sino conveniencies, interessos particulars, y son partits personals sense arrels ni relació íntima ab lo país quin modo de pensar y sentir no reflectan.

Partits axís constituïts quedan desfets lo die que per un motiu ó altre falta la persona que es la clau de la seva existencia, lo llas d' unió entre gent que no tenian de comú res més que formar al seu costat pera participar en alguna part de les ventatges del torn pacífich.

Perxó, mort En Cánovas, lo partit canoví no pot subsistir y s' ha de formar un altre partit personal, ab nira, axís ho vol y ho porta 'l sistema, á participar en les ventatges del torn pacífich.

Com se dirá aquest partit, si Romerista, Silvelista, Pidalista, etc.; axó es lo que 's disputa. De credo, d'

idees, de principis; ningú se 'n ocupa, ni se 'n preocupa: lo qu' interessa saber es qui será l' amo, á qui anirà á parar la herencia d' En Cánovas.

Ara per ara la cosa está molt fosca y fins perilla que tardi temps en sortir l' hereu, ó que la herencia s' hagi de repartir. Y com es cosa difícil anar tirant d' aquesta manera, per més que tots los caps de arangada s' hi empenyin per alló qu' hem dit de les ventatges del poder en quina possessió s' troban actualment molt á gust, la conseqüencia ineludible y llògica es que 'ls ex-canovins lo perdin y dongui 'l torn pacíficament una volta enlayrant als sagastins. Axís hi haurá temps d' averiguar com se dirá un altre die 'l partit que 'ls substituesca en lo govern.

Es veritat que pels interessats axó es molt dur; pero lo que es mal per l' un es be per l' altre, los sagastins n' estarán contents.

Per lo que respecta al país, resignis á continuar lo calvari de sos sufriments y contempli com los polítichs li posan l' *Inri* ab les seves ambicions, les seves disputes y les seves rencunies. Aquest es l' exemple que li donan los qui predican patriotisme y no 'l consideran més que com á materia governable, com á pedestal del seu orgull y de les seves concupiscencies.

Y.

CARTA DESCLOSA

A D. F. V. y S.

II.

Benvolgut amic; si podias recorrer las encontradas perteneixents á la montanya de nostre bisbat, lo cor se 't partiria de pena al veure desapareixer d' any en any las costums més característiques que constituïan l' ornament y l' esplendor d' aquestas garrotxas.

L' admirable ball titolat lo contrapás llarch, per exemple, ja no 's veu més en tota la montanya, ni s' troba una copla que 'l tinga en son repertori ni casi una persona que 'l sápigat ballar. Ha substituït lo contrapás la célebre Sardana Empordanesa, que 's propaga ara per tot arreu ab ver deliri, y també es admirable; pero no la coneixerías ballada en la plassa d' Olot y comparantla ab la que hem vist tantas vegadas en los carrers de Gerona y Figueres. Si per etzar surt un flamench que comensa á ballarla á peu coix, fent cortorsions ridículas, al dia següent té mil imitadors; la maynada d' abdos sexes, de set y vuyt anys, la repuntejan tan be y fins millor que 'ls grans, y en una setmana 's degenera una dansa típica de las millors del mon, que sembla inventada per ballarla homens sols, y ab aquella formalitat que li donava tots los encants.

Es indubtable que en un estat de cosas menos decadent aquesta y altres costums axís com han degenerat haurían desaparegut, perquè es condició humana 'l cansarse de tot, pero jamay tan depressa com en eixa época febrosa y malaltissa.

Ha substituït aquet conjunt de cosas encisadoras una especie de flamenquisme estúpit, que primer se pega ab los richs que ab los pobres, una moda forastera, freda y antipática, una música antipopular y antiartística, la llicencia asquerosa que regna pel mal y la restricció pel be, y aixó últim es tolerat per los governs centralistas perquè no existeix cap corporació regional que moderi las costums y que pugui portar á terme cap obra bona sense costarli molt; y no hi ha societat ni reunió antisocial que no tinga las facultats més amples pera escampar y propagar tots los mals á tort y á dret.

Açí á la montanya per ara no ha pogut arrelarse cap institució forastera entre las quals n' hi que parlan un llenguatge xampurrat.

L' Estat per sa part, com pare bort d' aquestas regions, no sols deixa caure 'ls monuments que guardan las millors tradicions de la patria, sino que en las obras purament necessarias ja té una plantilla feta á la qual deuen adaptarse 'ls enginyers y arquitectes,

perque las barbacanas de tota la Península é illas adjaçents tingan la mateixa amplaria, subjecte á un canon d' art centralista; y quan un sabi del art ofinesch ó un geni del Estat s' extralimita produhint una obra magna, t' estampa un pont de pedra picada com lo de Gerona, per exemple de les generacions que vingan, ó un arch com aquell d' En Polavieja copiat d' una porta de Madrid, perquè l' arquitecte de compás y olla com á bon representant del seu amo, no tingué més inventiva. ¿Hi ha res més insoportable que 'l centralisme ignorant, pesat y brutal, que ofega las arts, mata las iniciativas particulars é introduheix la mort per tot ahont passa?

En la admirable professó característica que tan be descrius y que tan anyorem s' hi trobava la manifestació solemníssima del art popular, qu' era la vida y l' encant de nostres passats. Allá brillava la pintura, la escultura, la musica y la arquitectura; que diantre ha de poguerse comparar ab las professons d' ara, hont tot se concéntra en l' estruendo d' una musica de regiment, y si una part del públich hi assisteix es, en molts pobles, perquè porta 'l penó 'l cacich més gros de la comarca, pel compromís, per no perdre l' estanch, ó una plassa de peó de carreteras.

Entre las costums y l' art popular hi ha una relació estreta, una influencia mútua, una concordancia pel be y pel mal. Las costums s' inspiran en l' art y l' ànima, l' art obeheix á las costums y n' augmenta 'ls vicis y virtuts; posat al servey de las passions ell mateix s' aniquila y se deshonra, cumplint sa missió civilisadora enlayra las ánimas: y compreguentho 'l centralisme castellá, molt més tonte y menos il·lustrat que 'ls altres centralismes, ha creat per tota la nació un art fictici, l' art magre, l' art á l' engrós, que 'n diria en Puig y Cadafalch, y encara té de donarli aliment cometent tota mena d' injusticias.

¿Y es possible que las regions obligadas á viure en aquest ambient, sens arts populars, sense fé, sense més Deu que l' or, estigan disposadas pera res serio, ni molt menos pera presenciar si no es ab la més completa indiferencia las grans manifestacions de l' ànima del poble, hont anavan units ab la major armonía tots los elements socials?

Aquella cosa monstruosa, inhumana, que s' anomena centralisme, cessarisme ó despotisme ó donali 'l nom que vulgas, que en sos fins no es més que 'l mal en una forma característica, ha fet desapareixer la fesomia de las regions emportantsenho tot, com huracá devastador.

Al peu de las creus de terme que 's trobavan avans per tot arréu l' esperit sentia quelcom que li parlava; al passar per un carrer y veure una fatxada, una font, una estàtua que deya quelcom á l' ànima, se rebían las impresions de las ideas representadas en tals obras, se conservavan ó no per més ó menos temps pero se rebían, la maynada que jugava á la vora d' un monument retenia per sempre més las ideas produhidas pels objectes allá representats, y aquells recorts de la infantesa, del llenguatge, de las festas del veynat, de las costums, de las cansons, dels balls ignoscents, barrejats ab los de la familia, las emocions y alegrías de la vida, las tristesas de la época en que la rahó comensa á desenrotllarse, tot aixó constituïa al entorn de la persona un mon de poesia que feya complaure l' esperit en las recordansas morals que l' axecan, y en las afeccions á la patria que l' entussiaman y 'l fortifican. Avuy nostres fills podran recordar las corridas de toros y 'ls atentats anarquistas, la sola cosa sensacional que pot oferir l' Estat.

Donchs, perquè'l regionalisme preté, sense despreciar cap avens de la cultura moderna, salvar aquesta patria y ressucitar en lo possible tot aquet mon antich de costums, lleys y art popular; perquè mira enrera per anar més endavant; perquè aspira á la reconstrucció de nostra antiga nacionalitat y fueteja al centralisme; perquè l' acusa davant l' Europa tentli veure 'ls errors que comet en la administració; perquè 's revolta contra las indignitats que 's cometen en aquell

centre de polítichs y farsants, per tal motiu se l'ha perseguit y se l'persegueix ab ma irada y 's verificà la Assambla de Gerona. Fou per aixecar l'acta de protesta solemne contra las infamias y miserias que 'ns deshonran, pera encaixar ab los companys de tot Catalunya, ab quins nos havian vist en anteriors assamblas, y tornar emprendre la tasca ab més fé, si es possible, y més entussiasme pera continuar en la propaganda pacífica y legal del ideal nostre, á mesura que creix lo despit y la persecució de la rassa dominadora.

Si puch enviaré encara una post-data, tan desgavellada com las presents epístolas, pero estich ocupat pintant estudis de fajol. Ja creya no veuren un sol bri á consegüencia del gran exit que ha castigat la comarca, pero afortunadament lo Cel ha escoltat las pregarías de tans pobles y 'ls camps d'aquesta plana semblan jardins immensos. Donchs tinch d'aprofitar la ocasió que no passa cada dia.

Ton ver amich,

JOSEPH BERGA.

LO DESVETLLAMENT D' ARAGÓ

Lo Regionalisme avença per tot arreu ahont quedau indicis d'una nacionalitat legalment perduda. Ja no son sols Nabarra y Catalunya, Biskaia y Guipúscoa, Alaba y Galicia las regions que desitjan respirar lo pur ambient de sa llibertat nacional. Mallorca, Valencia y Aragó donen probes de que no han mort encara, de que l'uniformisme ab totes les seves imposicions no ha pogut fer desaparèixer son esperit, y de que aspiran á seguir lo camí que 'ls assenyalen las regions euskaras, gallega y catalana.

Sabíam que en l'Aragó que fa vida intelectual hi havien homens distingidíssims que tenen arrelades conviccions regionalistes; però sentíem ab pena que la bona nova quedés circumscriba dintre un reduhit círculo de lletrats, com encara per desgracia succeheix á Valencia, á Mallorca y á Cantabria. Amichs de donar forma á nostres idees y organisació á nostres forces, suspirém sempre pera que nostra propaganda s'estenga fora dels centres intellectuals, pera que aprofitant l'esperit regionalista que existeix innat en los pobles de tradició autonomista, lo Regionalisme 's presente devant de la centralisació ab totes les poderoses forces que es capaç de reunir. Y al fixar nostra vista á la vehina regió aragonesa, nostra bona germana en la gloriosa confederació fundada per Ramón Berenguer IV y Petronella, veyam en les obres de sos sabis, en los cants de sos poetas, en la ciencia de sos jurisconsults, en los temes de sos certámens, en les manifestacions de sos pobles y fins en les especials circumstancies de sos conflictes ab lo centralisme, quelcom que 'ns afalagava y que 'ns portava la convicció de que l'aragonés, que per tradició havia de ser regionalista, no dexaria de demostrar algun dia son amor á les llibertats regionals, de que tan bones probes va donarne fins que l'absolutisme reyall' arrepassà aquelles lleys tan perfeccionades, que encare avuy son l'admiració dels més eminents tractadistes de dret polítich. Y estranyavam més l'ensopiment d'Aragó, per que convençuts com estém de que la riquesa dels pobles es un gran entrebanch pera que lluytin per sa dignitat, quan d'aquest deber no se 'n cuyda'l poder constituït, veyam que aquella regió no sols en sa dignitat patia les imposicions centralistes, sino que sa riquesa minbava á passos tan gegants, que per culpa del centralisme, avuy Aragó se trova casi del tot reduhit á la miseria. La situació de la regió aragonesa, era molt semblant á la de les comarques lleydetanes y urgelleses, que están molt ben disposades pera que'l Regionalisme hi arrelé ab una fecunditat admirable, y que per poca propaganda desconexen encare lo valor de nostres salvadores doctrines.

No fa pas molts dies, vam tenir una gran satisfacció: lo distingit poeta senyor Palau y Gonzalez de Quijano, que ab tot y no esser catalá, versifica en nostra llengua ab la elegancia de tots ben coneguda, va fer nos conèixer al senyor Pontel, un dels més decidits y entussiasmes capdills del regionalisme aragonés, un dels que treballen ab constancia pera encarnar nostra doctrina en lo cor del poble d'Aragó. No tinch cap autorisació pera fer públich lo que se 'm va comunicar, diré sols, que l'Aragó no dorm; que s'están fent treballs activíssims y coronats d'èxit pera reunir una assambla regionalista aragonesa que promét tenir gran ressonancia per lo número y la representació dels assistents y que'l Regionalisme que va á esclatar á Aragó, no serà pas imitació del que coneixem á Catalunya y á Galicia, començat en lo llibre pera encaminarlo cap al poble; sino que'l dia mateix de sa naixensa tindrà sa força y sa vida en lo mateix poble aragonés.

Més nos va dir lo senyor Pontel: sa activitat in-causable, no 's reduceix sols á sa patria: aspira á que totes las regions de la gloriosa Confederació catalana-aragonesa treballin per lo mateix fi y ab la mateixa constancia. Per lo que toca á Catalunya, confia ab la cooperació del element catalanista, que allí li oferirem los representants d'algunes associacions y periódichs, ab la bona voluntat y entussiasme que 's mereixen caràcters tan actius y cors tan entussiasmes com los del senyor Pontel. En quant á Valencia, no va indicar si confiava ab l'element literari valencianista, però 'ns feu saber que tenia la adhesió d'un element poderosíssim que donaria al regionalisme valenciá un caràcter tan popular com l'aragonés. De les Balears, no vam parlar, y no es estrany: la conversa no tenia cap caràcter d'informació y la teníam de peu dret sota 'ls tinglados de la estació del ferro-carril de França.

Va prometre convocar altre dia á tots los representants del regionalisme catalá, al objecte de darnos més details. Des d'aquell dia, res més n'hem sapigut, sols sabem que s'ha procurat moites de les obres publicades per eminents catalanistes, lo que 'ns fa creure que s'están sentant sobre fermes bases los preliminars de la futura assambla regionalista aragonesa.

No cal dir ab quant gust veurem que tingan un brillant èxit los treballs del regionalisme d'Aragó. Per lo que 's refereix als catalanistes, estém segurs de que quan sia l'hora, sabrán demostrar l'esperit de germanor que ha d'existir entre pobles units de tants segles per lo poderós llaç de las glorioses planes de nostra immortal historia.

LLUIS MARSANS.

(De La Veü de Catalunya)

Noticies

Oficials

AJUNTAMENT.—Sessió del die 18 d'Agost.—(2.ª convocatòria)—Baix la presidència del Alcalde accidental senyor Ciurana, se reuniren 15 regidors que aprobaren la acta de la sessió anterior fent constar á petició del senyor Tort que li fou negada la paraula.

Se aprobaren comptes per valor de pessetes 1.320'29 quedant sobre la taula, á petició del senyor Salvat, un de 165 pessetes sobre gastos de viatge del maquinista del Liceu de Barcelona senyor Menció.

Se llegí un ofici del senyor Governador anulant l'acort del Ajuntament sobre el cambi de assumptos en las Comissions, acordantse alsarse del fallo devant lo Consell d'Estat.

Foren elegits individus de la Junta municipal los senyors següents: pera la secció 1.ª, don Narcís Gallart, don Joseph Casals, don Esteve Sabater, don Salvador Perich, don Joseph Burch, don Daniel Maymir, don Joan Salioti, don Benet Alemany, don Miquel Cristiá y don Narcís Giromella; per la 2.ª, don Raymundo Cantos y don Francisco Juliá; per la 3.ª, don Eduart Matas, don Francisco Matas y don Jaume Morató; per la 4.ª, don Joan Galí; per la 5.ª, don Joaquim Duran y Riera, don Llorens Matas y don Joseph Merino, y pera la 6.ª, don Joseph Roure y don Martí Adroher.

S'acordá colocar en la plassa una tauleta ab la llista dels drets que pot cobrar l'arrendatari.

Passar á informe de la Comissió si son necessaris ó no 'ls auxiliars de un porter, pregoner y depositari, que no tenen nombrament no obstant de prestar servey.

Deixar sobre la taula vuyt dias més lo plech de condicions pel arrendament del teatro.

Prorrogar la llicencia per ausentarse de Gerona al senyor Ciurana.

Fer constar en acta la protesta contra al crim de Santa Águeda, associantse al dol general.

Assistir l'Ajuntament en incorporació als funerals que se celebrarán lo dimecres 25 en la Iglesia Catedral.

Ha sigut confirmat per la Reyna Regent en lo càrrech de president del Consell de Ministres ab caràcter definitiu, lo general Azcárraga; havent aquest manifestat que'l ministeri continuarà aytal com era, seguint la mateixa política del senyor Cánovas. Axó durará segons opinió general al menys fins que la Cort y 'ls polítichs hagin acabat de pendre les aygues, á menos qu'aconteiments imprevistos obliguin avans á un cambi de situació.

—La Junta Directiva del important Casino Miramar de Tossa, ha acordat valerse de la llengua catalana en tots los actes y documents de la Societat. Ho celebrém y senyalam com exemple digne d'imitació.

—La Revista literaria *L'Atlántida* anuncia la celebració d'un Certámen científich literari pera el present any 1897, en lo quin s'adjudicarán los premis següents:

Flor natural á la mellor composició en vers de tema lliure. L'obtentor elegirá Reyna de la Festa.

Un quadro al oli, ofrena del autor don Joseph Maria Marqués á la mellor poesia de tema religió.

Un preciós retuale de cera del segle XV, que regalá lo Papa Pio IX á un parent del comte Tschernadieff, lo quin l'ofereix á la mellor biografia critica-histórica del Papa Pio IX

Una ploma de plata daurada, oferta per varis coloboradors de la Revista á la mellor colecció de pensaments en vers.

Un objecte d'art de barro, ofert per l'escultor don Joseph Campeny á la mellor poesia humorística.

Una escullida colecció d'obres dramátiques ofrena de la redacció del Setmanari *L'Aureneta* al mellor sobre las causes de la decadencia del Teatre Catalá proposant mellors medis pera realzalo.

Un objecte artístich, ofert per don Francisco Brusel poesia que mellor expressi lo sentiment d'una mare al despart de son fill que va á la guerra.

Un calendari de metall, ofert per En Lluis Viola y N. al mellor apèch de poesias á les quatre estacions de l'any.

Suscripció permanent á «L'Atlántida», al mellor sobre la importancia de la premsa periódica catalana, sa funció y lo que influeix en la il·lustració del poble.

Un quadro al oli, ofrena de son autor don A. Ferra Riera á la poesia que mellor descriga l'envejós.

Titul de soci honorari, ofert per la «Societat Protectora animals y plantes» á la mellor poesia inspirada en alguns dels que persegueix la Societat.

Una porta monedes de plata daurada, ab estoig, al drama históric. en prosa ó vers, sobre alguna gesta gloriosa de la antiga Corona d'Aragó, ofrena d'una senyoreta.

Un volum de «L'Arenç», del any 1893, ofert per los nyors Massó, Casas y Elias á un quadret en prosa de tema cançons curtes (estil popular).

Un objecte artístich, ofert per En Joan Tarré y R. Fro més notable colecció de quadrets en prosa.

Los capdals poemas del malaguanvat poeta y entussiasista catalanista En Francesch Pelav Briz. *La Orientada*, *Caferro* y *La Masia dels Amors*, ofrena de la seva familia; mellor biografia que del mateix se presenti.

Un objecte d'art, ofert per la Comissió Organizador més erudit estudi crítich de les obres d'En Francesch Briz.

Un quadro al oli, ofert per son autor don Enrich Colom més ben escrit article humorístich.

Altres quadros, ofert per son autor don Sebastiá Junier, mellor noveleta de costums catalanes.

Una ploma d'argent, oferta per don Joseph Fiter á la al mellor treball en prosa que fassi ressaltar los resultats sos de la vida del excursionisme práctic.

Tots los treballs, inèdits y escrits en qualsevol llengua ab u antiga Corona d'Aragó, que optin á premi, han d'esser presentats avans del dia 30 de Setembre vinent á la Redacció de *L'Atlántida*. Alt de Sant Pere, 7, baixos—Barcelona

—L'inspirat poeta catalá y mestre en gay saber, nostre patrici don Ferran Agulló y Vidal, ha tingut la immensa desgracia de perdre al seu pare víctima de crudel malaltia. Acompañat al senyor Agulló y á la seva apreciable familia en lo dolor gata experimentan per tant irreparable pérdua.

—Per R. O. s'ha declarat que 'ls procuradors pugin sa y pareixer en judici per si mateixos en los assumptos civils en cas de no ser part devant lo tribunal ó Jutjat á quin estiguin inscritos mpre que hagin complert la edad de 23 anys.

—Per R. D. de 12 del corrent s'ha fet extensiva á l'obtoner panya la ley de 2 de Setembre de 1796 sobre represalians anarquisme.

—Copiém de *La Renaixensa*.

«Havém tingut ocasió de veure lo segell que l'Ajuntament de Sant Pere de Ribas ha fet dibuxar y grabar nostre ésser usat en los documents de dit Municipi. Es un treball fet ab notable discreció pel conegut dibuxant don Francisco Flós y Calcal, qui ha procurat inspirarse en los segells d'osch exemplars sigilográfichs dels segles XVI y XVII. Lo segell es circular, campejant en son centre l'escut de la població quilla doble branca de lauror que'l flanqueja y á la vegada quilla na l'escut. Aquest está partit en dos quartels; en un d'ispos veu la Casa del Comú, coronada de duas torres, donant cert caràcter heraldich molt ben entés, sense que se confondres l'edifici ab un castell senyorial; en l'altre, veu tel hi han quatre barras ó faixas horizontals, com á parçols del antich senyoriu de la comarca en que está enclausat Ribas. Circueix l'escut un círculo y gráfita, tancant la inscripció, en llettras mayúsculas neo romanas, que diu: *Anticommunio de Sant Pere de Ribas*, ocupant los espays que s'om q creus, de bon caràcter.

Lo treball del grabat, fet pel senyor Jordá, se distingeix per sa pulidesa.

—Hem rebut lo número 4 de la «Revista de la Asociación artística-arqueológica barcelonesa» quin sumari es lo següent: Museo de don Pedro Leonardo de Villacevallos—II—per de Berlianga; Les gárgoles de Barcelona—*Gárgoles dramáticas* (continuació), per Norbert Font y Sagué; Restos Artísticos de Poblet—(continuació), per Angel del Arco, Gefe del Museo Arqueológico de Tarragona; Una nota de Antropología, per Guillermo J. de Guillen y G. Comunicaciones:—Resúmen de Revistas, per P. C. y G. Il·lustrat ab grabats.

—Lo tema que tractarà enguany don Modest Falco, el drátich de Dret Civil de la Universitat literaria de Barcelona, carregat del discurs reglamentari en la sessió inaugural del curs académich, es lo següent: «De la Codificació del Dret Civil»

—Notable per tots estils resulta'l darrer nombre de la important revista *L'Atlántida*. Porta en lloch preferent lo treball de nostre benivolunt company en Joseph Berga y Boada y tot lo restant del nombre vá dedicat á la festa dels Jochs de Valencia, duguent los retratos dels organissadors y dels premiats, á més d'alguns treballs literaris d'aquestos últims

SECCIÓ LITERARIA

L'ESQUIROL

(Continuació)

Quan al mitg dia tornà á casa seva, sa mare va dirli:

—Mira noy: haurias de mirar si demà podrian passarse sense tu, al obrador. Fa molt de temps que no hem endressat la botiga y ¿veus? tot es carregat de pols que fa llástima de veure... Si no fos per haverme d'enfilrar ja m' ho faria, pro...

—¿Volèu callar dona?—respongué l' xicot, pensant que un dia de feyna passat al carrer, prop de la Layeta, li resultava una ganga.—¿Vés si vos sola us ho arreglariau!... ¡no faltaria més! Demà no iré á trevallar.—

Y al dia següent, de bon dematí, se posaren á desbarrassar prestatges. En Joanet, al cim d'una escala d' estisora comensá á treure porrons del de dalt de tot; la Manela 'ls hi prenia y 'ls anava colcant á terra arrenglerats... Després, baixá ell un escaló y feren lo mateix ab l' altre prestatge, que era d' ampollas y cantirets de vidre. Un cop á terra cantirets y ampollas, anà despenjant las xicras, que s' aguautaven per l' ansa en rengles de clauets, tot al llarch de las lleixas... Despenjadas las xicras, comensá á treure del lloch hont estavan, uns obgetes... ¡ay! ¿com ho diré jo?... Vaja... uns obgetes que en certas ocasions son necessaris.

Aguantantne un per l' ansa, và sorprendrel la vèu del sabater, que s' estava prenguent la fresca al pas de la porta.

—¿Cuyro de Joanet! ¿Tot just te llevas y ja amaneixes els fòtils per' anar al llit?—

A la vèu d' en Tano, sortiren la Paula y la Layeta, y, fent cor ab la Manela y el mateix Joanet, celebraren la dita ab fortas rialladas.

Llavors la Layeta, s' oferí per' ajudar á la mare d' en Joanet, que no podia donar abast al xicot.

—¿Vol que la ajudi, senyora Manela?—

—¿Diapxus! ¿Senyora y tot?—féu la aludida.—Vetaquí que en tot avuy ningú m' havia donat tant... Gracies per tot, noya... No 't molestis.

—Si noya, si... Déixala dir á la mare... Ep, si no tens res á fer.

—Tot ho tinch arreglat per ara... L' olla ja es al foch y només donanthi una vista de tant en tant...—

—Donchs ¡papa! que axis en farem més avia y...—

—Y podem garrar ¿fá?—saltá la Manela.—Pròu que 't coneix herbeta que 't dius marduix... Feu com aquell que ballava tot sol vosaltres dos.—

Descambiaren un amorós somris els dos enamorats y la Layeta 's posá á ajudar á la Manela.

Al mitg dia gayrebé ho havian enllestí tot. No més faltava colcar els porrons, feyna que guardaren per la tarde.

La Layeta se n' aná á conjuminar l' olla. Y un cop sols mare y fill, digué la Manela:

—¿Veus? m' agrada aquesta noya... Ja 't dich que n' es de llesta... Y mirat: te un parlar ben agradable.—

En Joanet agafá un ayre de formalitat que la féu riure y boy donantli un copet á la esquena respongué vessant de satisfacció:

—Ja sabèu, Manela, que l' vostre fill no s' enamora pas de qualsevol cosa...—

Tot el dinar estigué capficat, alegrement capficat... «¡Ja ho crech que n' era de llesta la Layeta! Per xò li agradava. No valia pas tant la Carmeta... ¡Què havia de valguer!... ¡Ni 'ls mils!» Tot d' una, recordá l' dia de la festa, quan se vegeren per primer cop... Pensá ab el séu esverament al sapiguer que havia vingut de Barcelona... y ab el mal àpat que havia fet aquell dia... «¡Vés qui li havia de dir que seria la seva xicota!... ¡Tan de frente que li feya!»

Y l' amor propi satisfet, se manifestá en el séu rostre per una somrisa.

Després, á la tarde, tornaren mare y fill á la feyna. Però al bell punt que en Joanet, des del cim de la escala, se girá á la Manela pera demanarli género se trencá en sech la corda y ni temps vá tenir d' arraparse: ell y escala, tot d' un plegat, caygueren al cim dels porrons, fentne gran trencadissa.

—¿Verge del Roser!—crídá esverada la Manela, correguent á aixecar al noy que vingué en basca.

—¿Qué ha estat això?—feren quasi á la una en Tano, sa muller y la Layeta, entrant precipitadament.

—¿Qué ha estat això?—repetiren alguns vehins, que acudiren al sentir el soroll.

—¿Qué hi ha hagut?—

—¿Qué ha passat?—

Y al instant la botiga s' omplenà de gent. Mentres asseyan al *Esquirol* en una cadira, la Paula correguè per vinagre.

—¡Porta balsam d' aquell!—crídá l' séu marit, veient plena de sanch la mà dreta d' en Joanet...

La Manela semblava tornarse boja.

—¡Joanet!... fill... ¿Te passa?—li anava dihent tot fragantli 'ls polsos ab el vinagre dut per la sabatera.—

El noy obrí 'ls ulls, guaytà estupidament al séu entorn y preguntá hont era.

—Aquí, home... Al méu costat, fill... Digas: ¿te passa?... Ja 't và passant ¿fá?—

Y l' amanyagava, l' amanyagava desesperadament, petonejantlo com una folla.

—Ara lo que li convé es ayre,—féu el sabater. Y 's dirigi als vehins y curiosos que ocupavan tota la botiga, pera demanarli que «despejesin».

La Carmeta, que també hi havia acudit, se retirá ab recansa. En Vador, que estava al pas de la porta, se desvergonyí ab el sabater.

—¡Sembléu l' amo vos!—

—¡Ay cuyro!—crídá enfurismat en Tano.—¡Ja pots comensar de tocar el dos ben depressa! ¡No hi has de fer res aquí! ¡Ala, al carrer!

—Donchs me dona la gana d' estarmhi...—

Pro sa mare, una dona petita y raquíca que duya l' mal gènit pintat á la cara, l' estirà pel bras.

—Anem, anem... Déixal estar á n' aquè mal home.—

Y mentres s' allunyava estirant al séu fill, li deya en Tano tot amenassantla ab el puny clòs:

—Ja teniu ben be sort de que sou una dona, perquè sinó... ¡ah cuyro!... ja 'ns veuriam las caras y us ensenyaria las regles de bon viure si no las sabèu.—

Mentrestant la Paula, havia arribat á buscar el metje, perquè 's mirés la mà del *Esquirol*. Per sort, els bocins de vidre que hi havia encastats pogueren treure's facilmente. Y un cop feta la operació, el metje 's retirá, després de donar instruccions á la Manela pera untar ab cert unguent las feridas.

—Bah, no serà res,—deya tot anantsen:—Total un parell de setmanas de festa y prou. Ben embolicat ab un drap de fil ¿eh?... Vaja, adeussiau.—

Passats els primers moments, en Joanet se n' alegrá y tot de la cayguda... «Axis, no trevallant, podria estarse tot el dia al costat de la Layeta y podrian enrahonar tant com els hi dongués la ganà... ¡Sempre ab ella!»

JOSEPH MORATÓ Y GRAU.

(Seguirá.)

BALLANT

Refila l' fluvial,—gallejan las tenoras...

Ballant, ballant, l' alegre jovencel—no sent passar las horas.

Allí veig un minyó,—que dansa ab sa promesa.

Ballant, ballant, li apreta dolssament—la mà, que li te presa.

Ella l' mira y somriu,—somriu y saltirona.

Ballant, ballant, ell li diu tot baixet:—Oh! ¿quón serás ma dona?»

Ella s' ha sofecat,—pero ningú ho repara.

Ballant, ballant, lo cos entra en calor—y s' enrogeix la cara.

La tarde va finint...—L' ombra invadeix la plana.

Ballant, ballant, s' arriba al vol darrer—de l' última sardana.

Sospira l' fluvial,—gemegan las tenoras...

Ballant, ballant, los joves no han sentit—com han passat las horas.

Horas d' amor, adén!...—Adén, frescas donzellas!...

Ballant, ballant, las he esfloradas ja—totas mas horas bellas.

J. RUYRA.

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Diumenge, 22.—S. Joaquín pare de Ntra. Sra.
 Dilluns, 23.—S. Felip Benici ef.
 Dimars, 24.—S. Bartomeu apóstol y s. Patrici abat.
 Dimecres, 25.—S. Lluys rey de França y s. Genís mr.
 Dijous, 26.—S. Celerino papa.
 Divendres, 27.—S. Josep de Calasanz.
 Dissapte, 28.—S. Agustí bisbe.

QUARANTA HORES.

Avuy se troban en la iglesia de las Capuchinas.

Establiment tipogràfic de Manel Llach.
 Ferreria Vella, 5.—Gerona

—Ha mort á Valencia l' autor dramàtic don Francisco Palanca, autor de varias obras molt aplaudidas escritas en llengua valenciana. Deu lo tinga al Cel.

—L' *Institut Agrícola Catalá de Sant Isidro* ha publicat les bases del concurs pera l' any 1898, destinat á recompensar las virtuts y actes meritoris de la classe pagesa.

—Lo senyor Bisbe d' aquesta Diócesis ha ord. que per totes las parroquias é iglesias del bisbat se celebren funcions per l' etern descans de la ànima del senyor don Anton Cánovas.

—S' ha publicat lo tercer quadern de las *Cansons catalanas armonizadas per Enrich Morera*, contenint *lo Comte V Arnau*, ó sia la música y la lletra de tant bellíssima composició popular que encara 's conserva ben viva en lo cor de nostras montañas.

—Hem rebut també 'ls números 17 y 18 de la notable *Revista Médica Rural* que publican los Llicenciats Alabern y Balvey, de Blanes, quin important sumari es: Los efectos del suero Anti-difterico por M. Balvey. De la envoltura húmeda en el insomnio de los neurasténicos por G. Richard d' Aulnay—Congreso de medicina de Moscon—Revista Químico farmacéutica por J. C. —Critica bibliográfica por José Maria Mascaró—Miscelanea—Sección oficial.

—Nostre apreciat company *Las Quatre Barras* de Vilafranca del Panadés, ha publicat un número extraordinari destinat á commemorar lo milenari de la mort de Vifret lo Pelós.

—Ha publicat axis mateix un número extraordinari *La Frontera* de Camprodon, que conté notables grabats y escullits travalls.

VARIETATS

MONEDES EPISCOPALS VIGATANES

Lo Rvnt. don Joseph Gudiol y Cunill, en *La Veu del Montserrat* del pròxim passat any 1896, publicá una sèrie d' articles sobre «Les monedes episcopals vigatanas» respecte iels quins cridarem á son degut temps la atenció dels aficionats. En ells, entre altres variants de monedes ja conegudes, ne publicá dos de tipo completament nou, que descriu ab los números 11 y 12 axí com segueix:

«11. Anv.—Creu equilateral patada ocupant tot lo camp de la moneda y dividint la llegenda A—V—S—O que la rodeja entre dos gráfils de punts. En lo primer y tercer espay que deixa la creu entre sos braços hi ha un punt.

Rev.—Má extesa en actitud de benehir á la Beatina, ab uns plechs de roba á la munyeca. En lo camp sobre l' lit gros la lletra N y en la altre part A. Tot va espayat per gráfila de punts.

Velló.—Exposada en lo Museu Episcopal. Pesa 0'66 gr. Diam. 18'5 mil.

Inédita y existent sols en aquest monetari.

12. Anv.—Com la anterior, dibuix un poch més tosc.

Rev.—Idem.

V.—Exposada en lo Museu Episcopal, pesa 0'625 gr., Diam. 18'5 mil.

Inédita y existent sols en la colecció episcopal vidoligatana.»

Opina l' senyor Gudiol que dites monedes son de les que en 1174 va manar posar en curs lo bisbe Pere de Redorta, y que per sa lley (quatre dotzaves parts de plata) son de es anomenades de quatern.

Lo tipo de la mà en actitud de benehir sols se conexia ab las monedes catalanes de Gerona y de Besalú de la época pontal.

Ultimament, en lo número del meteix setmanari corresponent al die 19 de Juny d' aquest any, dona compte de la adquisició feta pel Museu de Vich d' una nova moneda episcopal vigatana, y, ademés, del óbol de les monedes de a mà, que acabem de descriure, que «es molt ben conservat, copia fidel del diner y pesa 25 centèsimes de gram, nidant 11 milimetres de diámetro.» «No sabem pas,—anyaix—que per ara algu'n posseixi altre exemplar.» Per la nostre part podem dir que coneixiem aquest óbol, avans de la publicació de l' article del senyor Gudiol, per impròptament nos remeté son possessor, nostre amic don Rómulo Bosch y Alsina. Si no es lo meteix adquirí pel Museu de Vich, resulta que n' existen dos exemplars coneguts.

Respecte á la moneda de tipo nou, diu lo següent:

«Aquest exemplar es de velló, té al envers una creu equilateral que té sos extrems acabats en triànguls que dirigeixen son vértex superior cap á fora, venint á ser una disposició senzilla de las creus lobuladas. Al voltant, entre dos gráfils de menuts punts, té la inscripció PETRVS.»

«En caracters molt amples y baixos. Al revers té una estrella de sis puntas, feta ab triànguls que deixan un punt al centre, voltada per la inscripció AGONA espayada per dos arcels de punts petits. Mida 19 milimetres y pesa 8 décimas de gram.

«La circunstancia de llegirshi lo nom *Petrus* al envers, nos escusa de buscar á quin Bisbe de Vich podia pertèixer aquesta moneda, puix no hi ha altre Prelat ab tal nom que Pere de Redorta (1147-1185). Aquest es, donchs, lo nom que 'ns dona l' exemplar descrit, puix, no haventhi la de *Sanctus* al devant, ha de dirse que no 's refereix al Pare de la Seu vigatana sino al personatge que cenyiria la altra y tenia l' dret d' encunyació. Y tot nos referma en aixó, puix las figuras del envers y revers tenen d' atribuirse al segle XII per son dibuix y la estrella sembla una imitació de las monedes francesas de Melgueil, anomenadas *Melgoriesas*, que tant sovint se troban entre 'ls exemplars catalans del segle XII y que provan la circulació que per aquest país tindrian.

«Lo caracter de las lletres que forman las llegendas, si las comparem ab los d' altres monedes, haurem de buscarlos ja ben adelantat lo segle XII. S' assembla molt ab lo que portan las aragonesas y barceloninas d' Alfons II d' Aragó y de Barcelona (1162-1196). La lletra E del nom *Petrus* encara no es la semicircular ó gòtica, que apareix en las monedas barceloninas del fill d' aquest rey, no tenint tampoch a l' A lo travesser horisontal com també tenen aquestas.

«Tot nos indica, donchs, que teim de colocala entre la moneda de la mà en actitud de benehir (núms. 11 y 12 del Catalé) y la del Bisbe Bernat de Mur (núm. 13). Y aixó 'ns resulta confirmat per la composició del metall, puix els intermitja entre l' quatern de las primeras y l' tern de l' altra, per més que s' acostá més á aquell. Las monedes de a mà vegérem que s' acomodavan admirablement ab la composició que senyala lo document del Bisbe Pere de Redorta, fetat en 13 de Desembre de 1174, y per tant á aquest bisbe las atribuirem. La nova moneda de cap manera té la mateixa composició, per més que porti l' nom del Prelat Redorta, y així creyem que ha de referirse á una nova encunyació de la que no 'n queda cap document que 'n parli.»

B.

SORTIDAS DELS TRENS

LÍNEA DE TARRAGONA Á BARCELONA Y FRANSA

De Gerona á Barcelona

	Matí	Tarde
Correu.	6'48	
Cárrega.	10'37	
Omnibus.		3
Rápit.		5'09

Los trens correus y ómnibus portan cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª, el de cárrega de 3.ª y el rápit de 1.ª y 2.^a

De Gerona á Port-Bou

	Matí	Tarde
Omnibus.	8'39	
Cárrega.		12'43
Mixte.		5'40
Correu.		7'35

Lo tren ómnibus porta cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª el de cárrega y mixte de 2.ª y 3.ª y el correu de 1.ª y 2.^a

LÍNEA DE SAN FELIU DE GUIXOLS Á GERONA

De Gerona á San Feliu

	Matí	Tarde
Tren de banyistes (Juliol y Agost).	5'09	
Correu.	8'54	
Mixte.	11'44	
Mixte.		3'22
Correu.		5'35

Tots los trens portan cotxes de 1.ª y 2.ª classe.

De San Feliu á Gerona

	Matí	Tarde
Correu.	4'32	
Mixte.	7'30	
Correu.		12'44
Mixte.		2'50
Tren de banyistes (Juliol y Agost).		5'40

LÍNEA DE OLOT Á GERONA

De Salt (Gerona) á Amer

Núm.	Matí	Tarde
2.	9'10	
4.		3
6.		6

Tots los trens portan cotxes per ara de 2.ª y 3.ª classes

De Amer á Salt (Gerona)

Núm.	Matí	Tarde
1.	7'40	
3.		1
5.		4'30

ORDINACIONS

- Pera Banyolas á las 9 y 11 matí (correu) y á las 2, 4 y 6 de la tarde. (Fonda del Centre y casa Jendreta)
- Pera Cassá de la Selva cada mitja hora (Pont de Pedra)
- Pera Olot á las 11 matí (correu) y á las 6 de la tarde. (Fonda del Centre)
- Pera La Bisbal á la 1 de la tarde. (Hostal de la Rossa voltas d' en Rosés)
- Pera Anglés, La Sella y Amer á las 10 matí (correu) Hosta de Miquel Boix. (Plassa del Gra)
- Pera Salt tot lo matí fins á las 6 de la tarde. (Pont de Pedra)

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU
DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA"

Redacció y Administració. Cort-Real, umn. 7, 1

PREUS DE SUSCRIPCIO.

Gerona. 1 pesseta trimestre
Estranger. 1'50 pessetas trimestre
Un número sol. 0'10 id.

LA PREVISIÓ ESPANYOLA

Companyia de segurs contra incendis á prima fixa

Fundada l' any 1883

Capital: 2.000.000 de Pessetas

DOMICILI SOCIAL: ORFILA, 9. SEVILLA

Sub-direcció Regional: Plassa del Carril, 6, 2.^{on} Gerona

Sub-director Regional: D. ANGEL TREMOLS Y PELL

Sinestres pagats: Rs. 3.524.286'92

CORREUS

ENTRADAS

Madrid.	8'48	matí.
Barcelona.	8'48	m.
França.	7'00	m. y 3'19 tarde
Puigcerdá y Ripoll.	5'30	m.
Olot y sa línea.	5'30	
Sant Felíu de Guixols.	7'00	m. y 6 tarde
Amer y sa línea.	6'30	m.
Sant Aniol y sa línea.	7'00	m.
Estanyol y sa línea.	7'00	m.

SORTIDAS

3'19	tarde
7'00	matí
8'48	m. y 8'00 nit.
11'00	m.
11'00	m.
9'00	m. y 6'00 tarde
10'00	m.
10'00	m.
10'00	m.

Fill de Francisco Vilardell y Comp.^a

SALT

Molí Fariner

Sistema AUSTRO-HUNGAR y de MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema se fan las moltas á preus sumament módichs.

PIANOS Y HARMONIUMS

—DE—

DIEGO SALAS

SE VENEN A PLASSOS Y AL CONTAT

SE LLOGAN, RECOMPOSAN Y AFINAN

Magatzems: Bell-lloch, n.º 1.—botiga

BANCH VITALICI DE ESPANYOLA

LA PREVISIÓ

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Companyia de segurs sobre la vida reu

Carrer Ample, núm. 64

BARCELONA

Desde el dia 1.er de Juliol funcionan aquest nom las dos entitats referidas, dedicadas segur sobre la vida en totas sas combinacions la amplitud que consent la importancia dels ments que representan abduas societats.
Representants en aquesta capital: Don Corominas; Don Narcís Boadas; Don Anicet P...
Don Joseph Coderch.